

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1917 kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående ersättning till vaktmästaren vid riksbankens huvudkontor J. Carlsson för mistade avlöningsförmåner.

Med skrivelse den 18 nästlidna januari hava fullmäktige i riksbanken till bankoutskottet överlämnat framställning från vaktmästaren vid huvudkontoret Johan Carlsson angående ersättning för mistade avlöningsförmåner under sjukdom.

Fullmäktige. I sin berörda skrivelse hava fullmäktige för egen del anfört följande:

»I slutet av mars månad 1916 hänvände sig Carlsson till fullmäktige med anhållan i samma syfte som nu föreliggande framställning. Över Carlssons anhållan infordrades yttrande av ombudsmannen, som den 5 april 1916 avgav en promemoria i ärendet, av vilken avskrift här bifogas. Med avseende å innehållet i denna promemoria och vad handlingarna i övrigt utvisade, funno fullmäktige vid föredragning den 6 april 1916 Carlssons begäran icke kunna föranleda någon åtgärd. Då därefter inga på saken inverkan nya omständigheter tillkommit, sakna fullmäktige anledning frågå sin i ärendet intagna ståndpunkt.»

Det av fullmäktige åberopade yttrandet av ombudsmannen är av följande lydelse:

»Lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete den 5 juli 1901 är ej tillämplig på befattningshavare i riksbanken, och är således riksbanken ej skyldig att på grund av denna lag i egenskap av arbetsgivare utbetala sådan ersättning.

Carlsson stöder ej heller sin ansökan på någon rättsgrund, utan åberopar såsom prejudikat riksdagens i år givna bemyndigande för fullmäktige att till vaktmästaren G. J. Bergman utbetala ersättning för minskning i avlöningsförmåner under sjukdom, ådragen genom olycksfall i tjänsten.

Med avseende på Bergmans och Carlssons olycksfall föreligger dock en väsentlig skillnad. Bergman råkade ut för sitt olycksfall, då han var på väg till posthuset för fullgörande av sitt åliggande att där avhämta riksbankens post, och måste således anses hava redan inträtt i tjänstgöring. Carlsson däremot var på väg till riksbanken och var vid olycksfallet ej på något sätt i tjänstgöring.

Vore förenämnda lag i detta fall tillämplig mot riksbanken såsom arbetsgivare, skulle således ej här föreligga »olycksfall i arbete» och någon ersättningskyldighet ej åligga riksbanken.

Liknande frågor hava varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning dels efter besvär över riksförsäkringsanstaltens beslut dels efter talan vid domstol.

En arbetare vid Malmö stads renhållningsverk hade, då han varit på väg från sin bostad till renhållningsverkets station för att börja sin tjänstgöring vid verket, trampat på en sten och därvid vrickat ena foten. Sedan han hos riksförsäkringsanstalten gjort framställning om ersättning till följd av skadan, förklarade anstalten att, då ifrågavarande olycksfall icke inträffat i arbete, någon ersättning med anledning av detsamma icke skulle utgå till denna arbetare. Efter besvär fann Kungl. Maj:t (den ²⁰/₄ 1906) ej skäl att göra ändring i beslutet.

Arbetaren Olsson, som haft kolningsarbete hos Kopparbergs och Hofors sågverksaktiebolag, hade därunder söndagen den 28 november 1909 varit på väg från den skog, där arbetet pågått, till en närbelägen by i ändamål att därstädes anskaffa livsmedel och hade därvid råkat halka omkull på en isbelagd myr samt ådragit sig så svåra skador i rygg och huvud, att han blivit oförmögen till arbete. Olsson instämde bolaget med yrkande om ersättning. Domstolarna ogillade Olssons talan, Högsta domstolen med den motiveringen, att de omständigheter, under vilka ifrågavarande olycksfall inträffat, ej vore sådant, att detsamma vore att anse såsom olycksfall i arbete.»

Carlssons till utskottet överlämnade, den 8 nästlidna januari dagtecknade skrivelse är av följande innehåll:

»Härmed får jag vördsamt anhålla, att bankoutskottet måtte till innevarande års riksdag göra framställning därom, att jag av riksbankens medel måtte erhålla full ersättning för mistade tjänstgöringspenningar under sjukdom åren 1914 och 1915, ådragen genom olyckshändelse den 10 augusti 1914, då jag var på väg till riksbanken för att inställa mig till förnyad tjänstgöring efter använd frukostpermission, belöpande sig nämnde avdrag å tjänstgöringspenningarne till sammanlagt 485 kronor 85 öre.

Härmed bifogas bilagorna A, B, C, D, E och F, vilka dels belysa de närmare omständigheterna vid olycksfallet och dels herrars bankofullmäktiges beslut å min till dem ställda ansökan om återfående av den del av mina tjänstgöringspenningar, som avdragits under min sjukdom.

Jag vill här upprepa vad som framhålles i min till bankofullmäktige ingivna skrivelse, att vaktmästaren Gustaf Justinus Bergman blivit av riksdagen beviljad ersättning för mistade tjänstgöringspenningar under sjukdom, förorsakad av olycksfall under i huvudsak enahanda omständigheter, som mitt ifrågavarande fall.

Av bilagan F framgår, att bankofullmäktige, på deputeraden Norbergs därom gjorda framställning, lämnat min ansökan helt och hållet utan avseende.

Då jag anser, att jag under alla förhållanden bort vara lika berättigad som vaktmästaren Bergman att erhålla ersättning för mistade avlöningsförmåner, har jag härmed velat till bankoutskottets prövning överlämna handlingarna i målet under förhoppning, att i ifrågavarande fall få anses likställd med vaktmästaren Bergman.»

Vid skrivelsen finnas fogade däri omförmälda bilagor.

I den av Carlsson åberopade skrivelsen till fullmäktige har Carlsson anfört följande:

»Undertecknad blev den 10 augusti 1914 kl. 9,40 f. m., då jag var på väg från mitt hem för att inställa mig till tjänstgöring i riksbanken, kullkörd av en personbil i hörnet av Drottninggatan och Fredsgatan, därvid vänstra knäskålen spräcktes så att jag måste vistas dels å sjukhus och dels i hemmet till den 1 december samma år, under hela tiden urståndsatt att uträtta något arbete. Någorlunda återställd inträdde jag i tjänstgöring nämnda dag och fortsatte därmed till årets slut, varefter jag reste till landet för att övervara min moders begravning. Under min vistelse där inställde sig blodpropp i högra vaden, så att jag endast med största svårighet kunde transporteras till mitt hem i Stockholm. Blodproppen flyttade sig sedan till olika delar av kroppen så att jag långa tider svävade mellan liv och död, vadan jag först den 1 augusti 1915 kunde erhålla läkarens tillåtelse att åter börja tjänstgöra. Vad skadan å knäet beträffar torde jag under hela min återstående levnad komma att lida därav.

Olycksfallet anmäldes genast för polisen och droskkusken blev åtalad. Enär jag då var fjättrad vid sjuksängen, måste jag anlita ombud för att i polisdomstolen föra min talan. Detta ombud inställde sig dock aldrig, utan sände annan, med förhållandena icke förtrogen person att sköta målet, vilket sköttes så illa, att detsamma redan första gången avskrevs, enär ombudet icke ens begärde uppskov för inkallande av de av mig uppgivna vittnena. Följden härav blev den, att jag icke kunde erhålla någon ersättning av bilägaren.

Då vaktmästaren Gustaf Justinus Bergman helt nyligen blivit av riksdagen beviljad ersättning för mistade tjänstgöringspenningar och arvode under sjukdom, som tillkommit under liknande omständigheter, vill jag härmed vördsamt anhålla, att herrar fullmäktige godhetsfullt ville avlåta skrivelse till bankoutskottet med begäran att jag måtte återfå de tjänstgöringspenningar, som avdragits från min avlöning under den tid jag på grund av ovannämnda olycksfall icke kunnat tjänstgöra i riksbanken.»

Utskottet.

Enligt de för riksbankens befattningshavare gällande bestämmelser är Carlsson visserligen icke berättigad att komma i åtnjutande av någon ersättning för mistade tjänstgöringspenningar under den tid, han genom sjukdom varit förhindrad att förrätta sin tjänst.

Utskottet har emellertid vid granskning av handlingarna i ärendet

Bankoutskottets utlåtande Nr 10.

funnit sådana omständigheter vara för handen, att billigheten synes fordra, att Carlsson beredes ersättning för den förlust i avlöningsförmåner, som han lidit och vilken enligt utredningen i ärendet uppgått till 485 kronor 85 öre.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bemyndiga fullmäktige i riksbanken att till vaktmästaren vid bankens huvudkontor Johan Carlsson utbetala ett belopp av fyrahundraåttiofem kronor 85 öre såsom ersättning för den minskning i avlöningsförmåner, som Carlsson fått vidkännas under sjukdom till följd av olycksfall.

Stockholm den 13 februari 1917.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar *Hedenstierna, Hallin, Gustafsson*, friherre *Langenskiöld, Wickman, Boberg, Jönsson* och *Sandler* samt
av andra kammaren: herrar friherre *Adelswärd, Vahlquist, Berg* i Munkfors, *Söderberg* i Hobborn, *Lindvall, Jonsson* i Gumboda, *Borggren* och *Olsson* i Rödningsberg.
